

Varolma(ma)nın Felsefesi

Todd May

1955'te New York'ta doğdu. Doktora çalışmalarını 1989 yılında Penn State Üniversitesi'nde tamamladı. Hâlâ Clemson Üniversitesi'nde felsefe profesörüdür. Özellikle Fransız felsefesiyle ilgili çalışmalar yürüten May'in Michel Foucault, Gilles Deleuze, Jacques Rancière gibi filozoflar ve çağdaş politik tartışmalar üzerine yazdığı pek çok kitabı vardır. Yazarın Türkçe'deki diğer eserleri: *Postyapısalcı Anarşizmin Siyaset Felsefesi* (Ayrıntı Yayınları; 2000), *Şiddetsiz Direniş* (Ayrıntı Yayınları; 2016), *Deleuze: Bir Birey Nasıl Yaşayabilir?* (Kolektif Kitap; 2017), *Ölüm: Felsefi Bir Deneme* (Say Yayınları, 2019), *Anlamlı Bir Yaşam: Sessiz Bir Evrende Anlam Arayışı* (İrene Kitap; 2022), *Kırılğan Bir Yaşam: İncinebilirliğimizi Kabullemek* (İrene Kitap; 2022), *Makul Bir Yaşam: Geri Kalanımız İçin Ahlak* (İrene Kitap; 2023), *Foucault'nun Felsefesi: Kim Olduğumuz Üzerine Bir İnceleme* (İrene Kitap; 2024), *Özen: Olduğumuz Kişi Üzerine Düşünceler* (Ayrıntı Yayınları; 2025).

Bekir Aşçı

Felsefe üzerine lisans eğitimini Ege Üniversitesi'nde, aynı alanda yüksek lisans eğitimini Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nde tamamladı. Hâlâ Galatasaray Üniversitesi'nde doktora çalışmalarına devam ediyor. İmgelem teorisi, sanat felsefesi, eğitim felsefesi, tiyatro felsefesi gibi alanlarda çalışmalarını sürdürüyor. Aynı zamanda Çocuklar İçin Felsefe (P4C) alanında çalışıyor, her yaştan katılımcı ile soruşturmalar yapıyor, eğitmen eğitimleri gerçekleştiriyor. P4C alanında etkinlik gösteren İMAGİS Eğitim ve Danışmanlık şirketinin kurucu eğitmenlerindendir.

TODD MAY

Varolma(ma)nın Felsefesi

Dayanılması Zor Zamanlar İçin
Felsefi Bir İkilem

İngilizceden çeviren:
Bekir Aşçı

İrene Kitap: 22
Felsefe: 6

Varolma(ma)nın Felsefesi / Todd May

Özgün adı: *Should We Go Extinct?*

İngilizceden çeviren: Bekir Aşçı

ISBN: 978-625-97873-1-2

© Todd May, 2024

Penguin Random House LLC'nin bir parçası olan Crown Publishing Group'un markası Crown ile yapılan anlaşma uyarınca yayımlanmıştır.

© İrene Kitap, 2024

Bu kitabın Türkçe yayın hakları AnatoliaLit Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

Her hakkı saklıdır. Kaynak gösterilerek yapılan kısa alıntılar dışında hiçbir şekilde kopyalanamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

Sertifika no: 51753

Yayın yönetmeni: Levent Çeviker
Kapak ve sayfa tasarımı: Artemis İren

Birinci basım: Haziran, 2025

Baskı: My Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
Maltepe Mah. Yılanlı Ayazma Sk. No: 8/F Zeytinburnu/İstanbul
Tel: 0212 674 85 28 | mymatbaa34@gmail.com
Sertifika no: 47939

İrene Kitap

irene@irenekitap.com / www.irenekitap.com

📧 irenekitap ✉ irenekitap 📱 irenekitap

Genel Dağıtım: **İKİ A YAYINCILIK VE DAĞITIM HİZMETLERİ A.Ş.**

Gülbahar Mah. Elif Sok. No: 4/A Mecidiyeköy/İstanbul

Tel: 0(212) 272 45 46 | Fax: 0(212) 272 45 55

www.ikiayincilik.com.tr

İçindekiler

<i>Giriş - Michael Schur</i>	7
1. Rahatsız Edici Bir Soru	11
2. İnsanlığın Nesi Bu Kadar İyi?	29
3. Madalyonun Öbür Yüzü	65
4. Bu Yolun Sonu Nereye Çıkıyor?	111
<i>Sonuç</i>	137
<i>Teşekkür</i>	141
<i>Referanslar</i>	143
<i>Kaynakça</i>	145

Giriş

Michael Schur

En iyi felsefe pratik olandır. Üniversite zamanlarındaysanız ya da tek işiniz arkadaşlarınızla takılıp yüksek perdeden ahkam kesmek, düşüncelere dalmak, gevezelik etmek ve kendi zihninizin sınırlarını keşfetmek olduğunda, soyutlamalar bir harikadır. Ama bir zamanlar birinin dediği gibi; dünya çoktur bize. Her şeyi biraz daha iyi anlamaya başladığımızda, yalnızca yeryüzünde varolmanın getirdiği bazı meseleleri sorgulamamız kaçınılmaz oluyor. Bu sorgulama da bizi bazı rahatsız edici sonuçlara götürebiliyor; insanlıkta kokuşmuş bir şeylerin olması gibi örneğin.

Yeryüzünde olmasaydık gezegenin daha iyi durumda olacağını zaman zaman düşünmüştüzdür. Belki Büyük Kanyon'un güney kıyısında durmuş, Colorado Nehri üzerinde süzülen bir Kaliforniya akbabasını izliyordunuz. Belki de nesli tükenmekte olan bir Afrika savan fili sürüsü serinlemek için birbirlerinin üzerine su fışkırtırken saygıdan donakalmıştınız. Yahut budala bir herifin Jet Ski'nin arkasında sert bir elma şarabı içmesine ve ardından şişeyi göle fırlatıp masum bir ördeğe denk getirmesine şahit oldunuz. Her şeyi mahvettiğimizi düşünmüş olabilirsiniz. (Dürüst olmak gerekirse, doğal dünya üzerindeki etkimizle ilgili olarak, gerçekten bir karşı argüman yok.) Asıl soru şu: Ne yapılması gerekiyor? Çözüm insanların varolmaması mı? Böyle bir soruyu cevaplamak şöyle dursun, ciddiyetle sormaya nasıl başlayabiliriz?

Bir saniye durun ve benimle birlikte 2016'ya geri dönün. Çünkü o yıl bir tür “felsefi aciliyet” içindeydim.

Bunun benim yaşamımla bir ilgisi yoktu (neyse ki), daha ziyade, benim yarattığım *İyi Bir Yer* (*The Good Place*) adlı bir TV dizisiyle ilgiliydi. Dizi, son derece kusurlu dört insanın “iyi” bir insan olmanın ne anlama geldiğini çözmeye çalışırken yaşadıkları maceraları anlatıyordu. Dizinin ilk sezonunda, –neredeyse on yıl geçmiş olmasına rağmen spoiler uyarısı veriyorum– bu dört insan, dünyada sürdürdükleri ahlaken (sözde) kusursuz yaşamları için kendilerine sonsuz, adeta cennetten bir köşe gibi sunulan şeyin aslında Sartre'ın *Çıkış Yok* adlı eserinin çarpıtılmış bir versiyonu olduğunu fark ederler (kendi yarattıkları bir cehennem vardı, burada farkında olmadan birbirlerine çeşitli şekillerde işkence ediyorlardı.) Bu hapishanenin mimarı, melek kılığına girmiş bir iblis olan Michael'dı. Ancak planı bozulduktan ve dizi ikinci sezona girdikten sonra Michael, yazar kadrosuna çözülemez gibi görünen felsefi bir problem sundu.

İnsanlar etik ve ahlak felsefesi çalışmaları sayesinde kendilerini geliştirmişlerdi. İkinci sezonda Michael'ın da aynı şeyi yapması gerekiyordu, ama nasıl? Ölümsüz bir varlık etiği öğrenebilir mi? Aristoteles'in saf kötülükten oluşan bir varlık üzerinde ne gibi bir etkisi olabilirdi? En önemlisi de eğer bu sorulara cevap veremiyorsak, yazarlar kendilerini köşeye mi sıkıştırmışlardı? Yüksek sesle sorduğumu (yalvardığımı) hatırlıyorum: Öyle ya da böyle, ahlaki akıl yürütmenin ölümsüz varlıklar üzerindeki teorik etkisine dair felsefi bir metin yazan kimse var mıydı? Olumlu bir cevap pek olası görünmüyordu. Ama görünüşe göre biri yazmıştı: Todd May adında bir filozof. Bu konuda kapsamlı bir kitap yazmıştı.

Kitabın adı oldukça yalındı: *Ölüm*. Kitabı okumak beni Todd'la doğrudan konuşmaya yöneltti ve kendisi dizi boyunca felsefi bir danışmana benzer bir şey oldu (hatta dizi finalimizde kendisini oy-

nayarak yer aldı). Bazı yoğun etik sorunlarla karşılaştığımızda onu arardık ve o da bize her zaman sabır ve mizahla yol gösterirdi. Hem diziyle hem de onun yardımıyla yazdığım bir kitapla ilgili olarak yıllar boyunca yaptığımız sohbetler beni, Todd'un ahlak felsefesinde düşünmekten hoşlanmadığı hiçbir konu olmadığına ve ilgisini çekmeyen hiçbir soru olmadığına inanmamı sağladı. Bu yüzden bana son kitabından bahsettiğinde eğlendim ama şaşırmadım.

Felsefi danışmanlarımızdan ne istiyoruz? Sanırım biraz kavrayış iyi olurdu – kesinlikle bizden daha çok şey bilmeliler, yoksa ne anlamı var? Ancak bilgiyle birlikte genellikle burnu büyüklük ya da en azından akademik yazılara eşlik eden bir tür soğukluk da gelir. Bizler gerçek yaşamın ve gerçek sorunların dünyasında burun kıvrıma-ya pek hoş bakmayız, bu nedenle asistanlarımızın da alçakgönüllü ya da belki de konuşkan olmalarını isteriz. Aynı zamanda tutkulu olmalarını, uykusuz geceler geçirmemize neden olan ve bilincimizin karanlık dehlizlerinde gizlenen sorunlara saldırmalarını ve bunları irdelemelerini de isteriz. Son olarak, insancıl ya da daha basit bir ifadeyle dostane olmalarını isteriz. Akademik filozoflara çok sık yakıştırılan bir nitelik değildir bu, ama pedagojik niyetlerle eğitime katılıyorsak eğer, öğretmenimizin bizim tarafımızda olduğunu hissetmek güzel olurdu. Birazcık cesaret de fena olmazdı; erişilecek neticelere yatırım yapan ve yol boyunca izleyeceğimiz patikaları aydınlatmakta mahir bir eğitmen.

Tüm bunlar Todd'un bizim için mükemmel bir danışman olmasının ve bu kitabı yazmak için ideal kişi olmasının nedenidir. “Biz, yani, varolmalı mıyız?” sorusundan daha büyük pek fazla soru yoktur. “Evet, varolmalıyız” cevabını vermek kolaycılık gibi görünüyor ve gezegen üzerindeki inkâr edilemez korkunç etkimizi görmezden geliyor. “Hayır, varolmamalıyız” cevabı ise biraz kasvetli. Cevap ne olursa olsun, yanlış ellerde böyle bir soruyu sadece düşünmek bile

tatsız olabilir. Takip edebileceğimiz bir saik arayan ve konunun duygusal bileşenini göz ardı eden katı bir Kantçıya maruz kalabiliriz. Ya da daha kötüsü, meselenin hesap kitap işlerinde kaybolmuş soğuk bir faydacının ya da başka bir pedagoji teknisyeninin elinde o kadar karmaşık ve teorik argümanlar ortaya koyarız ki, meselenin özü bir çığ gibi büyüyen saçmalıkların altında kalır. Ancak alçakgönüllü, hoşsohbet, tutkulu ve son derece insan canlısı bir düşünür olduğunu bildiğim Todd, hem soruyu ciddiye alıyor hem de lehte ve aleyhteki argümanlar üzerinden sabırla bize yol gösteriyor. (Oldukça komik olması da yardımcı oluyor. Birinci bölüm bu cümleyle bitiyor: “O halde insanlığın devam edip etmemesi gerektiği sorusuna geçelim.” Soru endişe verici. Soruyu soran kişi sakın ve nazik.

En büyük soruları sorun. Yanıtları ortaya çıkarın. Bunu sıcak, düşünceli ve insani bir şekilde yapın. Filozofun işi budur. Todd May beş yıldan uzun bir süre benim felsefi danışmanım oldu. Sizin de danışmanınız olmasını yürekten tavsiye ederim.

BİRİNCİ BÖLÜM

Rahatsız Edici Bir Soru

Saat sabahın üçü, tam olarak 03:12. Bunu biliyorsun çünkü az önce kontrol ettin. Bir kez daha. Gecenin bu saatinde ne düşünüyorsun? Her ne kadar öyle zannetmeseniz de iklim krizini düşünüyorsunuz. Yenice okuduğunuz Orta Batı'daki sel felaketini düşünüyorsunuz belki. Belki de New York'takini. Kaliforniya'daki yangınları düşünüyorsunuz. Belki de Yunanistan'dakileri. Normalde hortum görül-meyen bir yerde, yaşadığınız yerde gördüğünüz son hortum olayını düşünüyorsunuz.

Aklınız Ukrayna'daki savaşa ve Ukrayna halkını nükleer silah kullanmakla tehdit eden Vladimir Putin'e gidiyor (*herkesi bombalamakla tehdit eden Dmitry Medvedev'den bahsetmiyorum bile*). Böyle bir şey olacak mı? Hazırlanmalı mısınız? Bunu nasıl yapacaksınız?

Sonra düşünceleriniz bir adım daha ilerliyor. İklim krizi. Nükleer silahlar. Bunu yapan biziz. İnsanlığın ta kendisi. Başka bir tür bize karşı ayaklanıp gezegeni yok etmemizi emretmedi. Bütün bunları biz yaptık. Ortada koca bir suç var, suçlu da biziz.

Eğer gezegendeki hayvanlar, çevrelerinin yok oluşundan ve nükleer bir yıkım ihtimalinden endişe duyarak bizi yargılamak için bir kongre düzenleyebilselerdi, takdir edersiniz ki durumumuz pek de iyi olmazdı. Muhtemelen birçoğuna reva gördüğümüz yok oluşa onlar da bizi mahkûm ederlerdi.

Tam da şu anda, saatin sabahın üçü olduğunu ve eğer hiç uyu-mazsanız yarınki iş gününün pek de iyi geçmeyeceğini düşünüyor-sunuz. Hem hayvan kongresi de nereden çıktı? Kulağa çılğınca geli-yor. Arkanı dön ve biraz dinlen.

Sahiden büyük çılgınlık değil mi? Hayvan kongresi değil: O el-bette çılgınlık. Oysa insanların gezegendeki pek çok canlı için ya-şamı yok ettiği ya da diğer pek çok canlı için yaşamı çekilmez hale getirecek bir savaşa girebileceğimiz fikri o kadar da çılğınca değil. Aksine gerçek. Peki ya yaptıklarımız göz önüne alındığında, belki de neslimizin tükenip tükenmeyeceğini, dünyanın bizsiz daha iyi olup olmayacağını ciddi olarak düşünmemiz gerektiği fikrine ne dersin-z? Belki bu da o kadar çılğınca değildir.

Bir süredir bu konu hakkında düşünüyorum, çünkü bu hiç de çılgınlık olarak ele alınacak bir mesele değil. İşin aslı, birkaç yıl önce *New York Times* gazetesinin (artık var olmayan) *The Stone* adlı blo-gu için bu konuda bazı düşünceler kaleme almış ve insanlığın yok olmasının hem bir trajedi hem de iyi bir şey olabileceği ihtimalini ortaya atmıştım. Bu iki nedenden ötürü bir trajedi olur. Birinci-si, öncesinde yaşanacak ıstıraba ek olarak, insanların değer verdiği ve sanat, bilim gibi yalnızca insanların yaratabileceği pek çok şeyin kaybını da içerecektir. İkincisi –klasik trajik nokta da burası– bu kayba insanlar neden olacaktır. Kral Lear ya da Oidipus gibi biz de kendi sonumuzun nedeni olacağız.

Öte yandan yok oluşumuz o kadar da kötü bir haber sayılmaz. İnsan varlığının sona ermesi, insanların büyük ölçüde insan olma-yan hayvanlara çektiirdiği büyük acıların da sona ermesi anlamına gelecektir. (Kabul etmek gerekir ki, birbirimize de epeyce acı çek-tiriyoruz; üstelik sadece sosyal medya aracılığıyla da değil. Ancak bir sonraki bölümde ele alacağım üzere çoğumuz için yaşamlarımız son kertede sürdürmeye değer.) Hayvanların da birbirlerine ıstırap

çektirmedeği söylenemez. Elbette acıya sebep oluyorlar. Ancak insan olmayan hiçbir hayvan, endüstriyel çiftçilik ve bununla birlikte gelen tüketim, ormansızlaşma, okyanuslara plastik atılması, bilimsel deneyler ve benzerleri yoluyla insanların neden olduğu müthiş ıstıraba sebebiyet veremez.

Ortaya çıkan iklim krizi, Rusya'nın Ukrayna'yı işgali ve beraberinde gelen nükleer tehditlerle birleşince, bahsettiğim makaleyi tekrar düşünmeye başladım. Söylenmesi gereken daha çok şey olduğunu fark ettim. Her ne kadar o dönemde aşırı sağın önde gelen düşünürleri beni gezegen sahnesini terk etmenin iyi olduğunu söylemekle suçlamış olsalar da tam olarak bunu savunmamıştım.* Yazının çeşitli yerlerinde, konuyu etraflıca ele almak için daha detaylı değerlendirilmesi gereken güçlükler dikkat çekmişti. Beni yeniden düşünmeye sevk eden işte bu güçlüklerdi. Olası bir nükleer felaketin ya da –olması daha muhtemel bir– çevresel kıyımın ışığında, insanlığın sonunun en nihayetinde iyi bir şey olup olmayacağı sorusunu daha tutarlı bir şekilde yeniden ele almanın faydalı olabileceğini düşünmeye başladım.

Çoğu kişi, yok olmamızın kötü bir şey olacağını düşünüyor. Haksız olmayabilirler. Ancak haklı da olmayabilirler. Bu soruyu farklı açılardan ele alarak burada sunmayı umduğum şey, insan varoluşunun en uç noktasında, kim ve nerede olduğumuz ve nere-

* (Tüm bunlar, e-posta hesabımın birkaç gün boyunca tahmin edilebilir bir şekilde sağ kanat tarafından trollenmesine yol açtı ve e-postaların neredeyse tamamı “Neden senin gibiler yok olup gitmiyorsunuz?” sorusunun bir versiyonunu sunuyordu. Şans kurabiyelerinin mesajlarını hazırlayanlar gibi, aşırı sağ rahatsız eden kamu açıklamalarına hazır cevaplar üreten trollerden oluşan bir ofis olduğuyla ilgili ciddi şüphelerim var).

ye doğru gidebilip ya da gidemediğimiz –ya da gitmemiz gerekip gerekmediği– hakkındaki düşüncelerimizi aydınlatabilecek bir dizi soruşturma olacaktır.

BU HUSUSTA ASIL SORULAN NEDİR?

Başlangıç olarak, buradaki düşünceleri ilk bakışta birbirine karıştırılması muhtemel başka bir dizi düşünceden ayırt etmek istiyorum. Ne de olsa bugünlerde neslin tükenmesi ya da tükenmeye yakın olması hakkında epeyce konuşuluyor ve yazılıyor. Genellikle “iklim kaygısı” veya “iklim kederi” olarak nitelendirilen bu konuşmalar ve yazılar, iklim krizimiz ve bunun çocuklarımız, torunlarımız ve hatta neredeyse bizler için bile yaratabileceği gelecekle ilgili feryatları içeriyor.

İklim kaygısı ve iklim kederi aynı şey değildir, ancak birbirleriyle ilişkilidirler. İklim kaygısı, çevreye neler olduğu ve bunun gelecek için –genelde gelecek nesiller, ancak özel olarak kişinin değer verdiği kimselerin geleceği için– nelere işaret ettiği konusundaki psikolojik endişe durumuyla alakalıdır. Hepimiz bir sonraki nesli dünyaya getirip getirmeme konusunda kaygı duyan ya da bunu kesinlikle yapmamaya karar vermiş genç insanlar tanıyoruzdur. İklim krizinin daha da kötüleşeceği ve çocuklarını getirecekleri dünyanın onlar için en iyi ihtimalle çevresel açıdan çetin olacağı gibi tamamen makul bir sonuca varmışlardır. Ne de olsa iklim krizinin etkileri geriden gelmektedir; şu anda yaşadıklarımız önceki emisyonların sonucudur. Mevcut emisyonlar, şu anda yaşadıklarımızdan daha güçlü ve daha tehlikeli olan diğer hastalıklarla birleşecek. Üstelik sera gazı emisyonlarını bugün –tam da bugün– durdursak bile bu kötüleşen etkilerin önüne geçemeyiz.

İklim kederi, iklim kaygısından biraz daha ileridedir. Eğer iklim kaygısı olacıklardan endişe duymaksa, iklim kederi bunun için yas tutmanın bir biçimidir. İklim yıkımının kaçınılmazlığını kabul

ediliyor ve bunun için ileriye dönük olarak yas tutuluyor. Her şey bir kenara, genel bir insan yok oluşu gerçekleşecekse şimdiden yas tutmaya başlasak iyi olur; zira sonrasında yas tutacak çok fazla insan kalmayabilir.

Her halükârda, buradaki düşüncelerimiz bir bakıma bu endişelerin kaynağını oluşturur. Hem iklim kaygısı hem de iklim kederi, insan türünün yok olmasının ya da buna benzer bir şeyin kötü bir durum olacağını varsayar (ya da en azından üzücü bir durum olduğunu; gecenin üçündeki en karanlık anlarımızda bunun isabetli bir şey olduğunu düşünsek bile). Benim mercek altına almak istediğim de bu varsayımdır.*

Er ya da geç tüm türlerin soyunun tükeneceğine şüphe yok. Buna bir istisna teşkil edecek değiliz. Bu yüzden şöyle denilebilir: Zaten soyumuz tükenecekse, neden yok olup olmayacağımız sorusuyla ilgilenelim? Bu soruyu neden gündeme getirelim?

Kabul etmek gerekir ki, insanların çok uzun vadede dahi yok olmaktan kurtulacağını düşünmek için hiçbir nedenimiz yok. Ancak bu kaçınılmazlık iki büyük ahlaki soruyu cevapsız bırakır. İlki, neslimiz daha sonra değil de daha erken mi tükenmeli? Vedamızı yüzyıllar ya da çağlar sonrasına ertelemek yerine bir ya da iki nesil içinde gerçekleştirmek daha iyi olmaz mıydı? Önümüzdeki iki bölüm bu konuyu ele alacak.

Diğer büyük ahlaki soru ise şudur: Yok olmamızın daha iyi olacağını düşünmek için en azından bir neden bile varsa, bunu hafifletmek için yapabileceğimiz bir şey olabilir mi? Gezegendeki süreğiden

* Birisi insan türünün yok olmasının iyi bir şey olacağına karar verse bile, iklim kaygısı veya kederi uygunsuz olmayacaktır. Bu ikisi arasında zorunlu bir çatışma yoktur. Zira bir akrabamın lanet bir insan olduğuna ve ölümünün dünyayı az da olsa daha iyi bir yer haline getireceğine inanabilir ve aynı zamanda bu ölümün yasını tutabilirim.

varoluşumuzu gerekçelendirmek için daha fazlasını yapabilir miyiz? Kitabın son bölümünün odak noktası da bu.

YOK OLUŞ NASIL GERÇEKLEŞEBİLİR?

Eğer türümüzü devam ettirmenin uygun olup olmadığı sorusuyla yüzleşeceksek, yapmak isteyeceğimiz ilk şeylerden biri bu yok oluşun –eğer gerçekleşirse– nasıl olabileceğini kavramak olacaktır. Dikkate alınması gereken pek çok farklı senaryo var ve bazıları başka bazılardan daha gerçekçi. (Yok oluşla ilgili kapsamlı bir düşünce tarihi olan, *Human Extinction: A History of the Science and Ethics of Annihilation* adlı kitabında Émile Torres bunlardan bazılarını anlatır). Ancak tüm yok oluşlar aynı değildir. Bazılarının sonuçları insanların çok ötesinde felaketlere yol açabilir ve bu nedenle ahlaki açıdan dikkate alınmaya değmezler. Başka bazıları ise daha karmaşıktır.

Daha önce iki olası senaryodan bahsetmiştik: İklim krizi ve nükleer felaket. Nükleer felaket muhtemelen bizim amaçlarımız için uygun değildir. (Aslında pek çok amaç için uygun değildir.) Sorun, bunun çok geniş çapta bir yıkım getirmesidir. İnsanlığı yok edecek (ya da neredeyse yok edecek – birazdan neredeyse yok etme konusuna değineceğiz) kadar yaygın bir nükleer felaket, aynı zamanda diğer pek çok yaşam biçimini de yok edecektir. Nükleer bir soykırımdan kaynaklanan radyasyon, her türlü yaşamın büyük ölçüde yok olmasına neden olacak ve dahası yaşamın on yıllar ve hatta yüzyıllar boyunca gelişmesini zorlaştıracaktır. En temelde, eğer bu şekilde yok olursak yok olmamızın diğer canlılar için sağlayacağı herhangi bir fayda bu canlıların çoğunu beraberimizde götürmemiz suretiyle önemli ölçüde ortadan kalkacaktır. Bu senaryo, yaşamın geri kalanına konduracağımız bir veda busesinden başka bir şey olmazdı. Bunu söylemek, nükleer bir felaket olasılığı üzerinde düşünmek ya da bunun gerçekleşmesi konusunda endişelenmek için pek